

Література

1. Критичне мислення: ключові характеристики та вправи для його розвитку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.criticalthinking.expert/materiali-dlya-samoosviti/eksperti-radyat-pochitati/>
2. Темпл Ч. Критическое мышление — углубленная методика / Ч. Темпл, Дж. Л. Стил, К. С. Мередит. — М.: Изд-во Ин-та «Открытое общество», 1998. — 368 с.
3. ТОП-10 компетенцій більшості професій і дистанційного навчання [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://i-go-go.com.ua/top-10-kompetencij-bolshinstva-professij-i-distancionnogo-obucheniya/>
4. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник. — Х.: Основа, 2008. — 189 с.
5. Халперн Д. Психология критического мышления. 4-е междунар изд. — СПб.: Питер, 2000. — 512 с.
6. Шваб К.М. Четверта промислова революція: як до неї готуватися. — Переклад укр. мовою [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nubip.edu.ua/node/23076>
7. Gray, Alex. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>

Андрійко В.І.

старший викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Юцкевич О.П.

викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВНЗ

Анотація. У статті розглядаються методи та форми, що використовуються для формування міжкультурної компетентності у навчанні іноземної мови студентів економічних вишів. При цьому особлива увага приділяється підготовці студентів до науково-дослідної роботи, зокрема участі в наукових студентських конференціях.

Abstract. The paper explores methods and models of forming intercultural competence while teaching foreign languages to the students of economical higher schools. The author pays a special attention to the learners' preparation for research work, namely participation in undergraduates' scientific conferences.

Ключові слова: міжкультурна компетентність, науково-дослідна робота, тематична презентація, доповідь, проектна робота, іноземна мова.

Key words: intercultural competence, research work, thematic presentation, report, project, foreign language.

Одним із пріоритетних завдань навчання іноземних мов визнається формування у студентів міжкультурної компетентності, що передбачає наявність знань про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається, про норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки її носіїв і вміння будувати свою

поведінку відповідно до її особливостей і норм. Володіння міжкультурною компетенцією стає основною передумовою ефективного спілкування у мультикультурному середовищі. Тому розуміння важливості міжкультурного контексту навчання іноземної мови дозволяє по-новому визначити цілі і зміст навчального процесу у ВНЗ, зокрема в економічному. Водночас, відсутність спадкоємності й безперервності формування міжкультурної компетенції студентів призводить до того, що багато хто з них не вміють адекватно вибудовувати лінію мовної поведінки в ситуаціях ділового партнерства та не можуть коректно виразити свої думки іноземною мовою відповідно до ситуації ділового спілкування [2].

Для формування міжкультурної компетентності студентів на заняттях з іноземної мови в арсеналі викладача існує багато способів і прийомів. Це використання автентичних аудіо- і відеоматеріалів, різних інтерактивних методів навчання, а саме: організація і проведення сюжетних, ділових, ситуаційно-рольових ігор, бесід, дискусій, проєктів, презентацій. Підготовка студентів економічного вишу до усної міжкультурної комунікації охоплює творчі завдання на теми, що найчастіше виникають у процесі співпраці з іноземними партнерами, наприклад, «Знайомство», «Презентація підприємства», «Презентація продукту», «Переговори та укладання контракту». Залежно від рівня студентів викладач під час підготовки до проведення ділових ігор підбирає такі завдання й ролі, які вчать студентів швидко реагувати на запропоновані умови, відчувати партнера по спілкуванню, знаходити засоби досягнення позитивного кінцевого результату. Імітуючи ситуації з реального життя, ділові ігри формують у студентів здатність усвідомлювати сутність ситуації, ідентифікувати себе і своє місце в цій ситуації, розуміти позицію співбесідника. Тренінг телефонних розмов, ведення переписки електронною поштою (складання e-mail) також належать до завдань, які розширюють досвід студентів у діловій міжкультурній комунікації.

Ефективним засобом стимулювання студентів до використання іноземної мови в ситуаціях ділового міжкультурного спілкування є організація та проведення тематичних презентацій, які забезпечують навчання у взаємодії, сприяють розвитку професійно значущих якостей студентів як під час аудиторних занять, так і в позааудиторному форматі, наприклад, на студентських конференціях [5]. Підготовка доповіді та її презентація на конференції є складним і тривалим процесом, під час якого студенти розвивають такі навички, як вміння аналізувати, виділяти головне, володіти аудиторією. Для цього потрібні продуманість змісту промови, інформаційна насиченість, які є передумовою залучення учасників конференції до обговорення, а це можливо тільки тоді, коли інформація викликає зацікавленість слухачів і впливає на розвиток дискусії. Як показує досвід, відібрані для презентацій на міжнародних наукових конференціях теми відображають особистісне самовираження промовця [1].

У процесі підготовки та представлення презентації на конференції студенти вдосконалюють усі складові комунікативної компетенції. Для успішного виступу на конференції особливо вагомим стає соціальна компетенція, тому що передбачає готовність і прагнення співпрацювати з іншими, упевненість у власних силах, а також вміння слухати й цінувати думку інших, вміння

справитися з конфліктною ситуацією, прагнення до досягнення компромісу як елементу ділового спілкування, ведення конструктивної комунікації. Презентація на конференції може стати заключним етапом індивідуальної роботи, що полягає у виборі однієї із запропонованих для самостійного опрацювання тем, або завершальним етапом проектної роботи, результати якої можуть бути представлені на науковій конференції студентів.

Студентська конференція є однією з форм активного навчання, яка передбачає взаємодію між викладачем і студентом та спрямована на виконання конкретної мети і завдань. Таким завданням стає підготовка доповіді і публічний виступ на конференції [3]. Викладач поступово готує студентів до виступів на конференції, використовуючи різні форми підготовки. Найпростішою формою є реферат. Бажано, щоб реферат мав елементи самостійного пошуку. Робота над рефератом є дуже корисною для студентів, так як вона сприяє формуванню умінь аналізувати, робити правильні та обґрунтовані висновки, що є важливим кроком до формування наукових умінь. Наступною формою підготовки до участі у науковій конференції може бути доповідь, тобто усний виклад опрацьованої теми. На заняттях студенти можуть виступати із короткими доповідями тривалістю до 5 хвилин. У доповідях для наукових конференцій студенти висвітлюють результати проведених досліджень. Науково-дослідна робота студентів є одним із напрямків їх самостійної роботи. Перші етапи набуття наукового досвіду передбачають ознайомлення з правилами підбору потрібної інформації та підготовки анотацій, рефератів, презентацій, доповідей. Тобто студент повинен оволодіти процесом наукового пізнання, виконуючи протягом усього періоду навчання завдання, які поступово ускладнюються і поглиблюються.

Успішність доповіді та проведення презентації під час конференції залежить у великій мірі від рівня володіння іноземною мовою промовця. Тому дуже важливо навчити студентів найбільш вживаних фраз і виразів та тренувати цю лексику на заняттях. Так поступово студенти засвоюють наступні вирази: Begrüßung: Liebe Kolleginnen und Kollegen/Sehr geehrte Damen und Herren, ich freue mich sehr, dass Sie so zahlreich erschienen sind. Ich möchte mich heute mit Ihnen über...unterhalten/ auseinandersetzen. Vortragsstruktur erläutern: Zunächst gebe ich einen Überblick über den Ablauf. Ich möchte kurz folgendes Thema darstellen: In meinem Vortrag befasse ich mich mit/ geht es um... Zunächst hören Sie..., dann..., zum Schluss... Sollten Sie Fragen haben, dann möchte ich Sie bitten, diese im Anschluss an meinen Vortrag zu stellen, es gibt noch genug Zeit für Diskussionen hinterher. Kommen wir nun zum Thema. Präsentation abschließen: Zusammenfassend lässt sich sagen, dass ..., Ich danke Ihnen für Ihre Aufmerksamkeit und stehe Ihnen nun für Fragen und Diskussionsbeiträge zur Verfügung. Для того, щоб успішно виступити на конференції, треба не тільки володіти матеріалом, а й уміти його «піднести» слухачам. Тому корисно на занятті провести репетицію презентації, перевірити якість створеного продукту, вислухати зауваження одногрупників і визначити, наскільки вона цікава для слухачів, а її форма зрозуміла для них. Особливо це важливо для студентів, для яких участь у науковій конференції є їх дебютом [4].

Отже, формування міжкультурної компетенції на заняттях з іноземної мови буде успішним при систематичному використанні інтерактивних методів і творчих завдань, за умови аналізу специфічних для даної культури комунікативних ситуацій, створення проектів із міжкультурною проблематикою та використання сучасних освітніх технологій. При цьому важливим чинником активізації навчального процесу є науково-дослідна робота студентів, яка включає як аудиторну, так і самостійну роботу студентів під час підготовки та під час виступів з доповідями та презентаціями на студентських конференціях. Вона забезпечує розвиток особистості студента відповідно до його здібностей і вподобань, а також оптимізує та активує процес засвоєння знань і навичок, які необхідні студентам в майбутній професійній діяльності.

Література

1. Гаврилюк Л.В. Формування готовності студентів ВТНЗ до науково-дослідної роботи засобами іноземної мови / Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/139.pdf
2. Литовченко Н.А. Формування міжкультурної компетенції на заняттях з іноземної мови / Актуальные проблемы преподавания иностранных языков для профессионального общения. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://confcontact.com/2014_04_25edu/65_Litovchenko.htm
3. Мельник Ю.Б. Методичні підготовки до наукової доповіді / Теорія і практика управління соціальними системами. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://elibrary.edu.ua/4862>
4. Mittelpunkt B2-C1. Redemittelsammlung. — Stuttgart Ernst Klett Sprachen GmbH, 2008. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.klett-sprachen.de/mittelpunkt-b2-c1/t-1/9783126766159>
5. Yulia Polikarpova. Presentation as an active method of teaching english. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.academia.edu>

Arustamyan Y.Y.

*Associate Professor of the Department of Comparative Linguistics
National University of Uzbekistan, Tashkent*

MODERN APPROACHES TO ASSESSMENT OF INTERCULTURAL SKILLS IN EFL CLASSES

Abstract. *The present article discusses the necessity of assessment of intercultural competence in compliance with developing language skills in EFL classes. The paper mostly addresses the issues of defining the feasibility of appraisal procedures aiming at inclusion of linguistic and extra-linguistic factors. While some actual approaches to intercultural competence assessment procedures are discussed in the article, the material may be of a certain interest for practicing university-level EFL teachers.*

Key words: *intercultural competence, assessment, survey, extra-linguistic factors.*